

spreken? Wat een beleediging voor dezen deftigen aannemer, die acteurs gelijk stelt met orgeldrasiers en gedresseerde honden en apen, en die zelf meestal minder ontwikkeld is dan een tamelijk afgerichte pedel, en wiens eenige verdienste bestaat in het drinken, van ontzaglijke hoeveelheden wijn en het eindeloos vloeken.

Doeh laat mij den aannemer laten rusten, die zoo weinig lust in het voetlicht heeft, en liever een ander gedeken, die niet aarzeld op het politiek toneel te verschijnen, en nu voor goed van het aardse toneel verdwenen is. De heer HOFFMAN, die jaren lang lid der Tweede kamer was, en pas kortelings bedankt had, is op 74-jarigen ouderdom overleden. In de laatste jaren deed de goede man, een gewezen handelaar van groot gewicht, niet veel meer dan stemmen, en onderscheidde zich door zijne onvoorwaardelijke aanbidding van de conservatieve richting. Hij voer later trouw mee in het ultra-revolutionaire schuitje van zijn schoonzoon van WASSENAER, en was met NIESTRASZ, een der leden, die, gelijk VARGAS het „hangen” in den slaap mompeld, het „legen” in den mond bestorven hebben.

ABRAHAM KUIPER, de Amsterdamsche dominé, is nog altijd aan het weifelen. Zal hij 't mandaat aannemen of niet? Zullen de Amsterdammers hem naar 't Binnenhof laten vertrekken of niet?

Men mompelt van neen, en beweert, dat ABRAHAM stil in Amsterdam zal blijven, zich vergenoegende met de eer van gekozen te zijn en met de lieve attentien welke zekere rijke Amsterdammers hem gewis bewijzen zullen.

De heer VAN LOON, 't kamerlid voor Amersfoort, maakt zich het reces ten nutte om hier en daar preeken te houden.

Nieuws is er evenmin als koude, en correspondenten van dagbladen die achting voor zich zelven koesteren, ziet men in rafellozen toestand rondlozen. Allen bejden den berichtgever der *Middelburgsche Courant*, een bedorven kind der pers, die van alle gebeurtenissen den fijnsten neus heeft en dingen vertelt, die nog geen ander sterveling heeft vernomen.

Atsijn is en blijft schering en inslag, en wanneer generaal VAN SWIETEN terug keert, zal de geestdrift van ons volk ten toppunt wezen.

UW CORRESPONDENT IN WANHOOP.

De Oorsprong van den Mensch.

(Door een medewerker der *Locomotief*.)

Het vraagstuk naar den oorsprong der levende wezens heeft de aandacht van velen op zich gevestigd. Zijn de dieren en planten geschapen door den schepper in dien vorm en met die eigenschappen, welke wij aan hen waarnemen, of zijn ze door een trapsgewijze ontwikkeling uit lagere vormen ontstaan? Met mathematische zekerheid zal men wel nooit kunnen uitmaken of de meening van de voorstanders der scheppingshypothese, dan wel die van de volgelingen van DARWIN de juiste is. Toch is men wel in staat op te geven welke van de twee meeningen de meest waarschijnlijke is.

Zooals u bekend is, durven tegenwoordig slechts weinige dier- en plantkundigen de onveranderlijkheid der soorten verdedigen; de meesten zijn door de werken van DARWIN, RUSSEL WALLACE, HÜCKEL en vele anderen overtuigd, dat de stelling: de thans levende dieren en planten zijn de rechtstreeksche afstammelingen van uitgestorvene verwante soorten, het meest met de waarheid overeenkomt. Nog eens: absolute zekerheid over dit punt zal men wel nooit verkrijgen.

Voor de aanneming van een theorie in de wetenschap is dat ook niet noodig. Een ieder verklaart tegenwoordig de verschijnselen van het licht door trillingen in een uiterst fijne, overal tegenwoordige stof, aether. Niemand heeft nog ooit dien aether of zijne trillingen gezien; het werkelijk bestaan daarvan is een veronderstelling. Toch twijfelt niemand aan het bestaan van den aether of van zijne trillingen, hoewel een hypothese, omdat men door de aanneming daarvan alle bekende lichtheitsverschijnselen kan verklaren. Zoo is het ook met de theorie van DARWIN het geval; hoewel de absolute zekerheid ontbreekt, wordt ze toch door de meeste natuurkundigen als waarheid aangenomen. Zoolang er geen betere is, is zij alleen de wetenschappelijke.

De afstammingshypothese voorzeker in den beginne niet zooveel tegenstanders gehad hebben, als uit haar niet noodzakelijk volgde, dat de mensch een dier is, niet afzonderlijk geschapen maar ook ontstaan door trapsgewijze ontwikkeling uit lagere vormen; dit denkbeeld vonden en vinden de meeste tegenstanders van DARWIN's leer den mensch onwaardig.

Gij zult mij toestemmen, dat dit volstrekt geen argument is tegen de meening: dat de mensch gezamenlijk met andere soorten van den een of anderen lagere en uitgestorven vorm afstamt. Al vindt men het ook nog zoo onaangenaam, dat de mensch van dezelfde dieren afstamt, waaruit ook de nu nog levende apen ontsproten zijn, toch kan het daarom wel waar zijn. In den loop der tijden is het zoo dikwijls gebeurd, dat men eerst iets verwierp, omdat men het strijdig vond met den godsdienst en het later aannam, omdat men inszag: dat het met de waarheid in overeenstemming was. 't Is zoo waar, wat VIRCHOW weinige jaren geleden in de Pruisische Kamer zeide, toen daar de onderwijsquaestie behandeld werd; overal waar het positieve weten met het geloof in strijd is, moet dit laatste een concessie doen. Aan dezen eisch is steeds voldaan. Welke belangrijke geloofstellingen zijn niet in den loop der tijden te niet gedaan door den vooruitgang der wetenschap. En heeft AGASSIZ niet gelijk, als hij zegt: als een nieuw en treffend feit in de wetenschap aan het licht gebracht wordt, zegt het volk eerst: het is niet waar; daarna, het is strijdig met den godsdienst en ten laatste: dit heeft iedereen reeds lang te voren geweten; dit zijn de 3 fasen, die elke wetenschappelijke waarheid moet doorloopen.

Maar is het wel zoo ergerlijk te gelooven, dat de mensch van den een of anderen laag georganiseerden vorm afstamt?

Er kan geen twijfel bestaan of onze voorouders waren barbaren — menschen, die op een nog lagere trap van ontwikkeling stonden dan de Vuurlanders — en als men dan leest, hoe de Vuurlanders leven en men bedenkt er bij: nog minder ontwikkeld waren onze voorouders; dan

heeft het naar onze meening niets stuitends in zich te denken: wij stammen van een dier af, dat nog geen aanspraak mocht maken op den naam van mensch. De verbazing, die ik gevoelde, zegt DARWIN aan 't slot van zijn seksuete teeltkeus: toen ik voor 't eerst een troep Vuurlanders op een wild en van een gescheurd strand zag, zal nooit door mij vergeten worden; want de gedachte rees op eens in mijn geest op, — zoo waren onze voorouders. Deze menschen waren volkomen naakt en met verf besmeerd; hun lang haar was verward; hun mond was van opgewondenheid met schuim bedekt en hun uitdrukking was wild, verschrikt en wantrouwig. Zij bezaten nauwelijks eenige kunsten, en leefden gelijk wilde dieren van hetgeen zij konden vangen; zij hadden geen bestuur, en waren zonder genade voor elk, die niet tot hun eigen kleinen stam behoorde. — Wanneer men bedenkt, dat ook zoo onze voorouders geweest zijn, zou het dan wel iemand kunnen ergeren, indien hij gedwongen wordt te erkennen, dat het bloed van het eene of andere nog nederiger wezen door zijn aderen vloeit. „Ik voor mij,” en ik geloof, wij kunnen het best onderschrijven, „zou even gaarne afstammen van dat heldhaftig aapje, dat zijn gevreesden vijand trotseerde om het leven van zijn oppasser te redden; of van dien ouden baviaan, die, van de bergen afdalende, zijn jongen makker in zegepraal weg droeg uit het midden van een menigte verbaasde honden, — als van een wilde, die er behagen in scheidt zijne vijanden te martelen, bloedige offeranden doet, zonder wroeging zijne kinderen vermoordt, zijn vrouwen als slavinnen behandelt, geen eerbareheid kent en door het grootste bijgeloof beheerscht wordt.”

Ook DR. H. HARTOGH HEISS van ZOUTEVEEN heeft in zijn voorrede van het door hem vertaalde werk van DARWIN: *de Afstammings van den Mensch*, de vraag beantwoord: of het denkbeeld van een trapsgewijze ontwikkeling uit lagere vormen, den mensch onwaardig is? Wij gelooven geenszins, zegt de uitmuntende vertaler, en meenen, dat LE HON gelijk had, toen hij zeide: „*La transformation n'ôte rien, ni au mérite, ni aux qualités de l'homme, dont elle fait mieux comprendre les défauts.*” Terecht merkt CLARAPÈDE op: *qu'il vaut mieux être un singe perfectionné, qu'un Adam dégénéré*; het geloof aan 's menschen trapsgewijze ontwikkeling in het verleden, geeft ons waarborgen voor 's menschen onbegrensde volmaakbaarheid in de toekomst. De tijden zijn voorbij, dat men zijn hoogsten roem zoekt in den adel zijner voorouders; onze roem behoort te bestaan in het streven om onze voorouders in zielenadel te overtreffen, in het ontwikkelen der goede hoedanigheden, waarvan wij de kiem in ons dragen, bij ons zelven en bij onze kinderen, en in het vruchtbaar maken daarvan voor het nageslacht. De mensch strijdt den strijd des levens vooral met zijn verstand, met zijn hersenen; die hersenen ontwikkelen zich voortdurend. Uit BROCA's onderzoek van schedels uit verschillende Parijsche kerken is gebleken, dat de hersenvolume gedurende de laatste duizend jaar in Frankrijks hoofdstad zoodanig is toegenomen, naarmate de beschaving vooruitging, dat een hedendaagsch Parijsenaar uit den middelstand meer hersenen bezit dan de baronnen van KAREL DEN GROOTE. Het ligt in onze hand, door voortdurende oefening tot het volkomener maken van elk onzer organen bij te dragen en ons nageslacht erft de daardoor te weeg gebrachte veranderingen. Door onophoudelijk onze hersenen te oefenen en te volmaken, werken wij dus tevens onophoudelijk mede aan de volmaking van het menschelijke geslacht en sterken onze kinderen voor den strijd om het leven, dien ook wij strijden. Is de leer niet troostrijk en verheven, die aantoonde hoe de mensch van het laagste standpunt door eigen arbeid opgeklimmen is tot de plaats, die hij thans bekleedt en hoe het in zijn macht ligt om steeds rusteloos voort te werken aan de volmaking van zich zelven en zijn geheel geslacht.

Maar nog eens: al vindt men het denkbeeld, dat de mensch van een dier afstamt, nog zoo ergerlijk, al meent men ook, dat de erkenning van zijn dierlijke afkomst den mensch zedelijk zal bederven en hem zal vernederen — of juist het omgekeerde, dat die erkenning bevorderlijk zal zijn aan zijn verbetering en veredeling en zijne geestelijke ontwikkeling en vrijheid zeer zal bespoedigen — voor de natuurwetenschap is dat alles hetzelfde. Zij heeft alleen te maken met de waarheid. Voor de natuurwetenschap is het hetzelfde of waarheden langs den weg der zintuigelijke waarneming gevonden en door logische gevolgtrekkingen uit de ervaring afgeleid, met de wenschen, neigingen en het gevoel van den mensch overeenstemmen of dat zij daarmede strijden — dat zij deze welkom of terugstootend voorkomen. De wetenschap heeft zich niet te richten naar het geloof, wel omgekeerd. Ten allen tijde heeft het geloof, waar het met het positieve weten in strijd was, een concessie gedaan.

Tot aan de 16de eeuw hield een ieder onze aarde voor het vaste, onwrikbare centrum van het heelal, waarom zich zon, maan en sterren bewogen. Met de zintuigelijke waarneming en de woorden des bijbels was deze meening in volkomen overeenstemming. Toen men echter den mensch kon met eigen oogen zien en met eigen handen tasten, dat de aarde onbeweeglijk staat, waar zij staat en dat de zon, maan en sterren zich om dat middelpunt bewegen. En toch durfde COPERNICUS en na hem KEPLER en GALILEI beweren: de aarde beweegt zich! Zij draait dagelijks van het Westen naar het Oosten om hare as, zij is een ster onder de sterren, een planeet onder de overige planeten, die met haar zich bewegen om het gemeenschappelijk middelpunt de zon, en om de aarde wentelt slechts een enkele satelliet: de maan.

Men kan zich nauwelijks voorstellen welken grooten aanstoot deze nieuwe leer vond. Mannen vol inzicht, die het stelsel van COPERNICUS niet konden loochenen, vreesden voor de verbreiding dier waarheid en de naar hunne meening daaruit voortspruitende heillooze gevolgen. Men vreesde, dat de geheele zedelijke wereldorde en daarmede de zedelijkheid door het stelsel van COPERNICUS zou te gronde gaan. Te vuur en te zwaard moesten de verderfelijke ketters uitgeroeid worden, die zulk een zedeloze leer verspreidden. De grijze GALILEI de grootste genius van zijn tijd, moest jaren lang in den kerker smachten, welkelijks éénmaal de 7 hoetspalmen van DAVID bidden en knielende met de hand op het Evangelie, de eeuwige waarheden afzweren, die bij klaar als de hemel had leeren erkennen. — De beroemde filosoof SEIBNITZ vervloekte NEWTON's

leer, die de oorzaak van de beweging der planeten, dus ook van onze aarde opgaf, omdat daarmede de natuurlijke godsdienst werd ondermijnd en deze den openbaren godsdienst loochende.

Heeft de wetenschap zich iets aan die vrees en die beschuldigingen gestoord? Neen, maar het geloof heeft zich naar de uitspraken van de wetenschap geschikt, en niet één verstandig en ontwikkeld man zal nu nog beweren dat de aarde het middelpunt der wereld is en dat de overige wereldlichamen, de zon, maan en sterren slechts bestaan om om de aarde te draaien.

Jaren lang heeft men geloofd: dat de mensch het middelpunt van het aardse leven is en dat de geheele overige aardse natuur van dieren en planten en anorganische stoffen slechts daar is om den mensch te dienen. Gelijk men vroeger meende dat de aarde het middelpunt en het hoogst gewrocht der wereld is, geloof men tegenwoordig vrij algemeen dat de mensch: het einddoel der schepping, de eigenlijke meester der schepping is. Wie weet, hoe gauw ook deze laatste meening door DARWIN's theorie algemeen als een dwaling beschouwd wordt!

Gelijk men het vroeger ergerlijk vond, te moeten gelooven dat de aarde niet het middelpunt der wereld is, even ergerlijk vindt men het tegenwoordig te moeten aannemen, dat de mensch niet het middelpunt van het aardse leven is. De wetenschap heeft zich niet gestoord aan de ergernis die door het stelsel van COPERNICUS in 't begin van de 16de eeuw veroorzaakt werd, zij zal evenzoo met onverschilligheid beschouwen den storm van afschuw en tegenzin, die zich tegen DARWIN's theorie heeft verheven. S. K.

Gemengde Berichten.

— Een ramp die de haren te berge doet rijzen is den 26sten Januari in de Pruisische provincie Posen voorgevallen. 23 kinderen die uit de school te Kotlomb huiswaarts keerden en tot bekorting van den weg over de toegevroren rivier gingen, zijn allen verdrongen. Vijf hunner, die vooraan gingen, zakten er door en de hevige wind, gepaard aan de gladheid van het ijs, dreef de overigen in de opening. De lijkjes zijn onder het ijs weggedreven.

— Personen, die gewoon zijn voor een bepaald gehoor te spreken, vergissen zich wel eens, wanneer zij voor een ander auditorium het woord voeren en dat toespreken alsof zij voor hunne gewone toehoorders stonden. Zoo vernam men uit den mond van een onzer oudste en meest geachte advocaten, toen voor eenige weken in een vereeniging te Amsterdam de rechtbanken van koophandel behandeld werden, in het vuur zijner improvisatie plotseling den uitroep: „Edel achtbare heeren!” en sprak een procureur te midden van een toast, bij een huiselijk feest, de gasten op gelijke wijze aan, alsof hij voor de rechtbank een conclusie nam. — Te Parijs is onlangs het omgekeerde gebeurd. Een leeraar in de letterkunde aan een meisjesschool, die zijn eigen zaak bepleitte — vervolging tegen eenige bladen, die zijn antwoord op een onheusch critiek over een toneelstuk van hem niet hadden willen opnemen — begon te midden zijner rede een nieuw gedeelte met de woorden: „Ja, jonge dames!” De rechters waren allen boven de zestig!

Vervolg der nieuwstijdingen.

DE REGERING blijkt niet onkundig te zijn geweest van de aanleiding tot den strijd voor de hoogere bezoldiging der stadsgeneesheeren. Bij de bevestiging namelijk der stadsgeneesheeren in hunne betrekking, nu eenige weken geleden, heeft zij in de des betreffende, den belanghebbenden toegezonden, besluiten hare verwachting te kennen gegeven, dat de vermeerdering van tractement de geneesheeren zal aansporen om de ziekenbehandeling der behoeftigen niet achter te stellen bij de practijk der betalende zieken.

DIEFSTAL. Bij Mevrouw B. op Blakaag Kebon werd in den afgelopen nacht voor een waarde van f 150. — gestolen. De dief of dieven zijn door een zijraam binnen gekomen.

Telegram uit Batavia.

Aangekomen: Richard Busteed van New-York. Uit Anjer wordt bericht, dat de Chinese wangkang Kim Tjoen-Ting op reis van Muntok naar Batavia, den 24sten op Dwars-in-den-weg gestrand en verbrijzeld is. 23 opvarenden werden gered. Een adviesboot is derwaarts gezonden voor assistentie.

Telegram uit Soerabaia.

De bewoners van het rijk Wadjo op Celebes hebben voor de opbrengst hunner tegen hooge prijzen verzochte koffie, zich te Singapore voorzien van wapenen en munitie, en wachten daarmede de toekomst af.

Telegram van de Handelsvereniging.

ROTTERDAM, 25 Maart. Best ord. 2^e. mule twist 13 8¼ Rs grey shirtings 9½ Calicoets 435.

Koffie 54, nominaal. Suiker onveranderd. Tin veiling middenprijs Banka 55½; Billiton 55¼. Foelie 260.

Na eene interpellatie over Atsijn, is door den Minister verklaard, dat het thans onmogelijk is tractaten te sluiten; de oorlog moet en kan voortgezet worden tot een voldoende verschaft eind.

AANGEKOMEN: Maria Adolfsina, Meggie Dixon, Underwriter, Willemina Clara, Zephyr.

Aangeslagen Vendutiën.

VRIJDAG, 27 Maart 1874. Voor rekening van belanghebbenden in het vendu-lccaal van eu door G. A. Wermuth, en Voor rekening van den boedel van wijlen C. Andreas, van eenige tot den boedel behoorende percelen.

ZATERDAG, 28 Maart 1874. Voor rekening van den Lande in een der localen van het Vendu kantoor van afgekeurde artikelen, en

Voor rekening van den Lande in 's lands Algemeene Pakhuis alhier, van eenige voor den Landraad alhier, als stukken van overtuiging gediend hebbende en niet weder in ontvangst genomen goederen.